

תיבה בפלמ"ח

זכותה להיות כוסיית, אם זה מה שהיא רוצה

היה אלמנט במדינה הזו שלא רצה להביט אחורה. מה הפלא אם בן-גוריון לקח כמה מיקריו ועשה אותם כל כך חשובים? השאלה איפה היית ב-48? מטבע לשונית כמו למה פירקו את הפלמ"ח, או איפה יוסלה. בן-אדם היה נואם באיזה אסיפה ותמיד היה מישוה בקהל שהיה קם וצועק לו יאללה יאללה, מה אתה מקשקש? איפה היית ב-48? את לא יכולה לשאול את השר כץ, למשל, איפה הוא היה ב-48? או את שימרון פרס. העולם הזה שאל אותם כמה פעמים וקיבל כל פעם תשובה אחרת. או את דיין אפרת לשאול איפה הוא היה ב-48? הוא היה מגדל מושתן שלא כבש את לוד ושנהרגו אנשים בגללו.

מה אני מנסה להגיד לך? אחרי מלחמת השיחרור אמרו לנו תלבוש בחגיגות לאור מות את אות הקוממיות, אות הפלמ"ח לבשנו אותם בגאווה, אבל תמיד היה מי שהיה אומר בזלזול: אה, אלה עם אותות, וזה תמיד היה מישוה שלא היו לו הן אותות, או ב-52 כבר לא לבשתי את האותות, הם פשוט לא רצו שנגיד איפה היינו ב-48. גם בפלמ"ח זה היה כך, והפלמ"ח היה מבוסס: אנו אנו הפרות הקדושות, ואל תשכחי שבעולם הגדול גם היה הבט אחורה בוטס. אף אחד לא רצה לזכור את מלחמת-העולם השנייה וזה נדבק ביחד. המושג נוסטלגיה סולף וכל מה שהוא אתמול גגור עליו פסק-דין מוות.

רגע, רגע, רגע, עוד לא גמרתי, אני רוצה לדבר על עוד פאשלה אחת של הפלמ"ח. אחרי שקמה המדינה ובן-גוריון עלה למעלה, לא שמרנו עליו ונתנו לו לעשות מה שהוא רוצה.

בן-גוריון היה פרה קרושה, הוא היה נערץ?

איזה נערץ. הוא לא היה נערץ בכלל. הוא התחיל לבנות לעצמו פולחן אישיות בדגם של סטאלין. היחיד בדורו זה הוא המציא על עצמו, תאמיני לי, הוא לא היה בראש שלנו בכלל. אנחנו שכחנו על הריצפה כשהוא לבש את הבטלדרס וניסה להיות אחד מהחברים.

ועל אפו ועל חמתו דיברו עם המטכ"ל ועלו למעלה והתיישבו מסביב לגיבעת המורה, ואני זוכרת שיגאל נעלב עד תוך תוכי נשמתו, ואני אומרת לך שבגלל זה — ואני רוצה שמישהו יכתוש — הוא זמולה כהן, שהיה מפקד יפתח, לא דיברו ביניהם אולי חמש שנים.

למה היחס המיוחד שיש לך היגאל אלון?

היה זה איזה מין תרגיל, שמי שלא רצו אותו פשוט לא קראו לו והוא נשר. וזה מה שעשו לי בהפוגה השנייה, חשבת שאני אתאבד, ואז יגאל אלון קרא לי למטה הפיקוד והוא אמר לי "תהיי קצין חבלה אצלנו". הוא הציל אותי ממש, וזו לא הייתה הפעם הראשונה ולא הן אחרונה, וכל מי שיגאל הכיר אותו בשם שלו, שיבוא ויגיד לי שיגאל לא עשה לו איזה טובה. האמת היא שאף אחד מאיתנו לא החזיר לו בחזרה, אם היינו מחזירים לו, הוא לא היה כה דפוק בממשלה. עד שמת הוא דיבר על החברים והחברות, והחברים בגדו בו, לקחו את זה פור גראנטד, שיש שם אחד, יגאל אלון, שאפשר לסמוך עליו. הכי הרג אותי שהתחילו עליו הבדיחות, שהוא רוצה להיות ראש-הממשלה וגם סגן-ראש-ממשלה, לה, ושהתחילו לשאול את השאלה מה קרה ליגאל אלון.

אולי הוא היה מפקד פלמ"ח נהדר אבל כתור מנהיג פוליטי הוא לא היה כל כך מוצלח?

הוא כן היה מצליח, אילו היינו תומכים בו, מחזירים לו מעט ממה שהוא היה בשבילנו.

אולי הוא לא היה מספיק חזק?

מה זה בן-אדם חזק? דיין, שמכופף אצבעות ומוכר את האמא שלו? אנחנו לא התייצבנו מאחורי יגאל.

את מרגישה אשמה?

אני מרגישה נקייה, אני שמרתי לו אמונים, אנשים אמרו שזה בגלל שאני מעריצה אותו ואני קיבלתי את זה ולא היה איכפת לי בכלל.

בעצרת זכרון, שהתקיימה בן-תאטרון ירושלים, לא השתתפת, הופעת בטוויזיה.

לא והינני אותי להשתתף בעצרת הזו. זכרון, ואני לא צריכה עצרות-זכרון כדי להתאבל. עד היום אני מתאבלת, אני בוכה, בעיני הוא היה איש עם שכל ועם לב, הואני שפוי, אני הרגשתי שקטה כשהוא ישב שם למעלה, בכנסת, שפוי — לא פאנאטי.

חיים חפר אמר שאני בוגדת, שבאותו לילה הייתי בשיחה בשניים משמיצה את יגאל מאחורי גבו. יגאל ידע מה אני כותבת, הוא לא רצה שיכתבו, הוא אמר שבביל מה? אף אחד ממה לא יכתוב את האמת, אמרתי לו שיש כמה מקומות שהוא מוזכר וקבעתי איתו פגישה להראות לו אותם. התקרבו הבחירות וכולנו ציפינו למהלך, ממשלת הליכוד העליונה, שמי יודע אם תיפול עכשיו, אבל הוא מת ולא הספקתי להראות לו.

היכרת אותו בימיו האחרונים?

נים? המחלה שלו השפיעה עליו? את יודעת, היחס שלי ליגאל היה כמו שבו לי ילדה קטנה המביטה בכובה, כשהבובה בוכה, הילדה בוכה, כשהילדה צוחקת, הבובה צוחקת. אני לא חושבת שיגאל הסכים להתחשב במחלה שלו, אילו הסכים היה נשאר חי עד היום.

הוא היה איש יפה, המחלה שינתה את פניו?

זו אגדה, הוא לא שיחק על היופי שלו, אף אחד לא חשב שהוא יפה. יפה הייתה מילת גנאי, כפי שאתם אומרים. ראו עליו את השכל והנאמנות והלב והמסירות למולדת, את יודעת איך מתנו עליו? אם יצחק שדה היה בעינינו אלוהים, את יגאל הערצנו, כי יצחק שדה מינה אותו כמפקד הפלמ"ח כשהוא עזב את הארץ, ואנחנו חשבנו אם אלוהים ממנה אותו או הוא הסגן-שלי-אלוהים, יגאל היה אופטימיסט בדם, מאמין, הוא לא היה פוליטיקאי מקצועי, הוא האמין באמת בדין התנועה, גולדה הפכה את זה לבדיחה, יגאל באמת האמין שהתנועה צריכה למנות אותו, הוא היה נאמן מכספי מום וחיכה מהם.

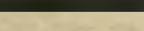
בספר שלך מוזכר המשורר הלאומי, למה התכוונת?

בספר שלך מוזכר המשורר הלאומי, למה התכוונת? זה היה תהליך של פירוק, מה שאיכפת לי זה איפה אני פישלתי, איך אני יצרתי מדינה מלאכותית במאה העשרים, נכנסתי להריון והולדתי מדינה.

לא הפריע לך שצחקו עליכם שנשכר מדור הפלמ"ח?

תראי, גם אנחנו צחקנו מהשומר, גם לנו נשכר מהשומר, אין אפס בעניין הזה. גם עליכם יצחקו, אמרתי לך, אנחנו קורר בנות של החרים שלנו ואתם הקורבנות שלנו והילדים שלכם יהיו קורבנות שלכם, אנחנו מעבירים לכם את הקומפלקסים שלנו, שקיבלנו מהחרים שלנו, ועולם כמינהגו נוהג, מה את באה אלי בי טענות? אני בסך הכל בשר ודם ואני גם אבא, אני לא חושבת שאנחנו נבלבלו אותכם עם התסביכים שלנו יותר מי העולם, הדבר הכי גרוע שקרה לדור שלכם זו הקומוניקציה, אני לא איכפת לך שאת יורדת למריקה בגלל שאת אהבת את פול מקרתני או שבגלל שאת פינחס צוקרמן ואת מנגנת בפילהרמונית של ניו-

יורק, מה שאיכפת לי זה איפה אני פישלתי, איך אני יצרתי מדינה מלאכותית במאה העשרים, נכנסתי להריון והולדתי מדינה.

איפה פישלתם?

תראי, כשארצות-הברית ישבה לעשות קונסטוטוציה היא החליטה לעשות הכני טוב ולקחת נסיון מכל העולם, גם אנחנו חשבנו ככה ב-48 ועל זה נלחמנו והיינו מוכנים להיכנע, רצינו מדינה הכי טובה חשבנו שהציונות זה האקספרימנט של עם ישראל שאוכל תרא ומובילים אותו כצאן לטבח, זה היה התמרץ שלנו להי-לחם.

איפה טעיתם?

טעינו כשהויתרנו על זה למחרת השיח רור, בן-גוריון צעק ממלכתיות, להקריב את כל הסוסים (ואנחנו היינו הסוסים שהוציאו את העגלה מהבוקר), ומלא תוחם-

לייקרס עברו אליו ותפסו את השילטון ואנחנו שתקנו, הפשלה הקסטרופולית הי איומה הזו, היא הטעות שלנו, זה הכל, אבל זה כולל דברים אימיים, למשל, שאם היינו משיכים לחלום על המדינה הכי טובה בעולם היינו דואגים שלא לשבור את רוח ההתנדבות, קולטים יותר טוב עליה, דואגים לחרות האדם, הפרט, זה מיקרה שבמילון העברי אין תירגום למילה אגנוסטי, שפירושה לא דתי ולא לאדתי? זה מיקרה שאין פירוש למילה נון-קונפורמיסטי? לא עשינו כלום, נתנו להם מדינה ויצאנו מהמישחק, זה מיקרה שהשארנו לדוסיים את כל השטח, ביטלנו את זרם העובדים אבל את זרם הדוסיים השארנו.

היינו מזעזעים מהשירים של יפה ירקוני, אם הייתי בארץ כשבן-גוריון היה ראש-המשלה, לא הייתי עוברת את זה

מה את חושבת על הירידה?

שום דבר, או בן-אדם לא מקבל את דעתי, או מה? הוא נמושה, בוגד? אני לא מדברת על אלה שבמלחמת השיחרור לקחו פספורט מהבריטים זיכרו לאנגליה, אל אלה לא יכולתי להתייחס בשיוויון-נפש, אחר כך נתתי להם חנינה, אבל היורדים על היום אני לא יודעת, מה יהיה אם איזה דוס יהיה ראש-הממשלה או אם דיין יהיה ראש-הממשלה, אני לא ארד מהארץ? ועוד איך ארד? אני שמחה שלא הייתי בארץ כשבן-גוריון היה ראש-ממשלה, לא הייתי עוברת את זה, אם יש כאלה שלא יכולים לסבול את הארץ זה מפליא? מה כל כך טוב פה? אני לא יודעת איך אני יכולה לסבול, בן-אדם לא מסכים על הקו של הממשלה, יורד, אם דיין יהיה ראש-הממשלה גם אני ארד.

נוספדגיה זו מילה גסה?